Oświadczenie złożone
przez senator Magdalenę Biejat
na 51. posiedzeniu Senatu
w dniu 28 stycznia 2026 r.

Oświadczenie skierowane do ministra spraw wewnętrznych i administracji Marcina Kierwińskiego

Szanowny Panie Ministrze!

Na dzień 3 lutego 2026 r. zapowiedziana została zbiorowa deportacja 25 obywateli Pakistanu przetrzymywanych aktualnie w ośrodkach strzeżonych w Polsce. Z informacji uzyskanych od organizacji pozarządowych wynika, że Pakistańczykom od ponad pół roku odmawiano prawa do złożenia wniosków o uzyskanie ochrony międzynarodowej w Polsce. Straż Graniczna powołała się przy tym na czasowe zawieszenie prawa do ochrony międzynarodowej „na granicy polsko-białoruskiej". Osoby, którym odmówiono prawa do złożenia takich wniosków i zbadania realności obawy przed prześladowaniem, były jednak w większości zatrzymane nie na granicy polsko-białoruskiej, lecz w głębi kraju lub przekazane przez służby niemieckie na zachodniej granicy Polski. Powodem ich cofnięcia do Polski było ustalenie, że to Polska odpowiada za rozpoznanie ich wniosków azylowych.

Dnia 4 listopada 2025 r. na podstawie skargi (CMP-2025-00092) złożonej do Frontexu agencja ta odwołała operację powrotową 10 Pakistańczyków z Polski przez Niemcy do Pakistanu ze względu na naruszenie zasady *non-refoulement*. Okazało się, że polska Straż Graniczna odmówiła tym osobom dostępu do procedur azylowych. Frontex nie zgodził się na finansowanie operacji, która w sposób jaskrawy narusza prawo europejskie i standardy ochrony uchodźców.

Istnieje ryzyko, że wśród osób, wobec których 3 lutego 2026 r. wykonane zostaną decyzje o zobowiązaniu do powrotu, będą również takie, których prawa w opinii agencji Frontex zostały wcześniej naruszone. Co ważne, ostatni raport z misji ewaluacyjnej Schengen (za 2024 r.) zawiera liczne rekomendacje dotyczące ochrony praw podstawowych. Wśród nich jest wiele zarzutów dotyczących naruszania praw osób w procedurach powrotowych. Wydaje się, że Polska nie tylko do tej pory tych zaleceń nie wdrożyła, lecz także dopuszcza się kolejnych poważnych naruszeń. Deportowani cudzoziemcy nie mieli m.in. dostępu do pomocy prawnej, którą państwo członkowskie UE winno zapewnić na etapie postępowań odwoławczych (art. 13. ust. 4 dyrektywy 2008/115, nieimplementowanej od 18 lat).

Wydaje się, że realizacja tego lotu deportacyjnego doprowadzić może do powstania odpowiedzialności odszkodowawczej (której 4 listopada chciał uniknąć Frontex, co potwierdzają wyroki TSUE z 18 grudnia 2025 r., wydane przy podobnych stanach faktycznych). Pomijając kwestię odpowiedzialności (w tym finansowych konsekwencji dla budżetu państwa), pragnę zauważyć, że wśród 25 obywateli Pakistanu mogą znaleźć się osoby, które zasługują na udzielenie ochrony międzynarodowej w Polsce. Uznawalność wniosków pakistańskich w Unii Europejskiej oscyluje wokół 10%. Oznacza to, że statystycznie prawdopodobne jest, że kilku z tych 25 cudzoziemców grozi w kraju pochodzenia prześladowanie (nieludzkie czy niehumanitarne traktowanie lub nawet śmierć).

Podstawą odmowy przyjęcia wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej od cudzoziemców, którzy byli przez 8 miesięcy zatrzymani w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców w Polsce, nie może być wprowadzone rozporządzeniem Rady Ministrów czasowe zawieszenie prawa do ochrony międzynarodowej na granicy polsko-białoruskiej. Rozporządzenie to i ustawa dająca Radzie Ministrów kompetencje do wydania takiej regulacji są nie do pogodzenia z gwarancjami zawartymi w prawie UE i zobowiązaniami międzynarodowymi Polski. Wydaje się, że polski rząd odbudowujący percepcję naszego kraju na poziomie międzynarodowym winien respektować zasadę pierwszeństwa stosowania prawa Unii Europejskiej, co wyklucza możliwość powoływania się na niezgodne z prawem europejskim rozwiązania krajowe (zawieszenie prawa do azylu).

Zgodnie z art. 46 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej dyrektor wykonawczy Frontexu, po zasięgnięciu opinii urzędnika ds. praw podstawowych i poinformowaniu zainteresowanego państwa członkowskiego, wycofuje finansowanie działania agencji lub zawiesza, lub kończy działanie agencji, w całości lub w części, jeżeli uzna, że występują naruszenia praw podstawowych lub zobowiązań w zakresie ochrony międzynarodowej związane z danym działaniem, mające poważny charakter lub mogące się powtarzać. Wykonanie deportacji wobec osób, których deportowanie na aktualnym etapie (4 listopada

2025 r.) Frontex ocenił jako naruszające prawa podstawowe lub zobowiązania w zakresie ochrony międzynarodowej, może więc prowadzić do zawieszenia lub zakończenia współpracy z Polską.

Zgodnie z art. 56 ust. 2 Konstytucji RP cudzoziemcowi, który w Rzeczypospolitej Polskiej poszukuje ochrony przed prześladowaniem, może być przyznany status uchodźcy zgodnie z wiążącymi Rzeczpospolitą Polską umowami międzynarodowymi. Przepis ten nie odsyła do ustaw krajowych, a wskazuje bezpośrednio na wiążące dla Polski umowy międzynarodowe, które zawieszenie prawa do tej ochrony na mocy rozporządzenia Rady Ministrów RP w sposób oczywisty narusza.

Dlatego zwracam się do ministra spraw wewnętrznych i administracji oraz komendanta głównego Straży Granicznej o zbadanie, czy każdej osobie zakwalifikowanej do lotu deportacyjnego z Krakowa zaplanowanego na 3 lutego 2026 r. zapewniony został skuteczny dostęp do procedur przewidzianych w polskiej konstytucji i wynikających ze zobowiązań międzynarodowych Polski.

Proszę także o odpowiedzi na następujące pytania.

1. Ile osób z takimi deklaracjami wystąpiło?

2. Czy naczelnikom strzeżonych ośrodków dla cudzoziemców zostały przekazane jakieś dyspozycje z Komendy Głównej Straży Granicznej w sprawie procedowania takich deklaracji?

Zwracam się również z prośbą o przedstawienie stanowiska MSWiA na temat opinii Frontexu dotyczącej poprzedniej deportacji Pakistańczyków.

Magdalena Biejat